

Дата: 31.03.2022

Урок № 34

Тема: Правила вживання апострофа

Мета: продовжити систематизацію знань про вживання апострофа, удосконалення правописних умінь та навичок; розвивати логічне мислення, усне й писемне мовлення, пам'ять, уміння робити висновки, узагальнювати.

ІІ. Організаційний момент

ІІІ. Ознайомлення здобувачів освіти із темою, метою і завданнями уроку

ІІІІ. Відтворення теоретичних відомостей

Бесіда.

- 1) Для чого вживається апостроф?
- 2) Чому апостроф не вживається на початку слова або в кінці слова?
- 3) Перед якими буквами ставиться апостроф?
- 4) Після яких букв ставиться апостроф? Наведіть приклади.
- 5) Відповідно до якого правила апостроф не вживається після букв, що позначають губні приголосні, перед я, ю, е, ї? Наведіть приклади.
- 6) За якими правилом уживається апостроф у словах з'юрмитися, під'язичний?
- 7) Чому не ставиться апостроф після букви р у словах повітря, рясний?
- 8) У яких словах апостроф ставиться після букви к?
- 9) За якими правилами вживається апостроф у словах іншомовного походження?

ІV. Повторення теоретичних відомостей

Апостроф ставиться перед я, ю, е, ї:

1. Після літер, що позначають губні тверді приголосні звуки б, п, в, м, ф, але якщо перед ними немає іншого приголосного (крім р), який належав би до кореня: солов'їний, сім'я, м'ята, п'ятниця, зв'язати, п'ю, б'ється, в'яз, м'язи, ім'я, В'ячеслав, Стеф'юк; верб'я, верф'ю, торф'яний, черв'як. Але: свято, морквяний, мавпячий, цвях. Якщо приголосний, що стоїть перед губним, належить до префікса, то апостроф теж ставиться: зв'язок, підв'ялити, обм'яклий, розв'ючувати.

2. Після твердого р у кінці складу: подвір'я, сузір'я, на узгір'ї, з матір'ю, кур'єр, пір'їна. Якщо ря, рю, ре позначають сполучення м'якого [r'] із голосними а, у, е ([r'a], [r'u], [r'e]), то апостроф не пишеться: рясний, Рябко, буря, рюмсати, Рєпін.

3. Після будь-якого твердого приголосного, яким закінчується префікс або перша частина складних слів: без'язикий, від'єднати, з'ясувати, надідений, надірусний, роз'ятрати, роз'юшений; дит'ясла, пан'єропейський, пів'юрти, пів'ящика, але з власними назвами — через дефіс: пів-Європи.

4. Після к у словах Лук'ян, і похідних від нього: Лук'яненко, Лук'янчук, Лук'янчик, Лук'янівка тощо.

5. У складних словах, перша частина яких закінчується на приголосний: дит'ясла, двох'ярусний, трьох'ярусний.

Апостроф не ставиться:

1. Після **б, п, в, м, ф**, що позначають тверді губні звуки, якщо перед ними стоїть інша, крім **р**, літера на позначення кореневого приголосного звука: **Святослав, святковий, тъмяний, морквяний, медвяний** (але: торф'яний, черв'як, верб'я).

2. Після букви **р**, що позначає м'який приголосний на початку слова чи в середині складу: **порятунок, рясний, гарячий, буряк**.

3. У словах іншомовного походження у злитій вимові: **резюме, бюджет, бюро**.

Апостроф у словах іншомовного походження пишеться перед я, ю, е, ї:

а) Після приголосних **б, п, в, м, ф, г, ґ, к, х, ж, ч, ш, р**: **б'єф, комп'ютер, п'єдестал, інтерв'ю, прем'єр, торф'яний, к'янті, миш'як, кар'єра; Г'ємонт, П'яченца, Рив'єра, Ак'яб, Іх'ямас; Барб'є, Б'єрнсон, Б'юкенен, Женев'єва, Ф'езоле, Монтеск'є, Руж'є, Фур'є**.

б) Після кінцевого приголосного в префіксах: **ад'юнкт, ад'ютант, ін'екція, кон'юнктура**.

Апостроф не пишеться:

Коли я, ю позначають пом'якшення попереднього приголосного перед а, у: бязь; бюджет, бюро, пюпітр, мюрид, фюзеляж, кювет, рюкзак, рюш; Барбюс, Бюффон, Вюртемберг, Мюллер, Гюго, Рюдберг.

Винятки: ад'ютант, кон'юнктивіт, кон'юнктура, ін'екція.

Апостроф у прізвищах

Апостроф пишеться після губних, задньоязикових і р перед я, ю, е, ї: Аляб'єв, Ареф'єв, Водоп'янов, В'яльцева, Григор'єв, Захар'їн, Луб'янцев, Лук'янов, Пом'яловський, Прокоф'єв, Юр'єв; перед йо апостроф не пишеться: Воробйов, Соловйов. Примітка. Коли я, ю означають сполучення пом'якшеного приголосного з а, у, то апостроф перед ними не пишеться: Бядуля, Пясецький, Рюмін.

Скорочена частка д та ірландська частка о пишуться з власними іменами через апостроф: Д'Аламбер, Д'Артаньян, Д'Обіньє; О'Генрі, О'Кейсі, О'Коннейль.

Апостроф у географічних назвах

Апостроф пишеться в географічних назвах після губних (м, п, б, ф, в), задньоязикових (г, к, х) і р, а також після префіксів, що закінчуються приголосним, перед я, ю, е, ї: В'язники, Дем'янськ, Прокоп'євськ, П'ятигорськ, Ак'яр, Амудар'я, Гур'єв; перед йо апостроф не пишеться: Муравйово. Примітка. Коли я, ю означають сполучення пом'якшеного приголосного з а, у, то апостроф перед ними не пишеться: Вязьма, Кяхта, Крюково, Рязань.

IV. Виконання вправ на закріплення вивченого

1. Словниковий диктант.

Позначити в словах орфограму «Апостроф».

Святий Дух, Свят-вечір, з'єднаний, заозер'я, ряст, Рюмін, порятунок, за Святошином, Юр'єв, Рум'янцев, під'яр'я, Сирдар'я, Рязань, дит'ясла, пів-Японії, пів'яру, верб'я, вольтер'янець, Женев'єва, ревю, бюрократ, Ф'езоле, фюзеляж, пюре, Фейєрбах, В'єтнам, Фур'є, Звєрєв, ряса, зап'ястний, зв'ялити, В'ячеслав, Святослав, Лук'янченко.

2. Переписати слова, на місці крапок уставляючи, де потрібно, пропущені букви, м'який знак або апостроф.

Поділ..я, Поліс..я, Підмосков..я, покрит..я, насін..я, корін..я, прибут..я. Примор..я, Покут..я, Приазов..я, Приурал..я, роздоріж..я, збіж..я, лист..я, щаст..я, роззброєн..я, повіст..ю, річ..ю, піч..ю, стиснен..я, радіст..ю, швидкіст..ю, любов..ю, сіл..ю, мід..ю, подоро..чан..я, бря..чан..я, довкіл..я, риштован..я.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.